

Jak kryzys kredytowy może wpłynąć na salda podatku odroczonego?

Na czym polega problem?

W aktualnym otoczeniu gospodarczym wiele jednostek podejmuje znaczące decyzje w zakresie finansów i zмага się z zagadnieniami księgowymi (takimi jak utrata wartości aktywów czy przekroczenie wskaźników zadłużenia określonych w umowach kredytowych). W czasach takich jak dzisiejsze, należy mieć świadomość, jaki jest wpływ podatkowy decyzji księgowych. Pozwoli to zagwarantować, że możliwości planowania podatkowego zostaną wykorzystane, a ryzyka podatkowe odpowiednio uwzględnione.

Wpływ na rachunek zysków i strat	✓
Wpływ na bilans	✓
Wpływ na wymogi informacyjne	✓
Wpływ na komunikację z interesariuszami	✓

W tym numerze „MSSF w skrócie” przedstawiamy niektóre zagadnienia księgowe, które mogą mieć poważne konsekwencje podatkowe, wpływając na wynik finansowy jednostki.

Kogo dotyczy?

W tym artykule koncentrujemy się na następujących jednostkach:

1. Jednostki, które przeprowadzą ocenę aktywów pod kątem utraty wartości w najbliższym sprawozdaniu finansowym oraz jednostki posiadające operacje zagraniczne;
2. Jednostki, na które znaczący wpływ mogą mieć zmiany szacunków księgowych wynikające z obecnych uwarunkowań rynkowych;
3. Jednostki, które rozważają uzyskanie refinansowania lub restrukturyzację zadłużenia w związku z możliwością przekroczenia wskaźników zadłużenia określonych w umowach kredytowych, i/albo
4. Jednostki, które mają spółki zależne lub właścicieli za granicą.

Typowe scenariusze księgowe o ważnych konsekwencjach podatkowych

1. Jednostki przeprowadzające ocenę aktywów pod kątem utraty wartości na czerwiec/grudzień 2009 r. oraz jednostki posiadające operacje zagraniczne

Koszty odsetek stanowiące koszty uzyskania przychodów: Jednostki, które dokonają aktualizacji wartości swoich aktywów w najbliższych sprawozdaniach finansowych powinny mieć świadomość, że możliwość odliczenia dla celów podatkowych kosztów finansowania zewnętrznego w niektórych jurysdykcjach może być ograniczona przez wymogi w zakresie tzw. cienkiej kapitalizacji podatkowej. Wysokość odsetek stanowiących koszt uzyskania przychodu zależy od wysokości aktywów netto jednostki, obliczanej przy zastosowaniu wielkości księgowych podawanych w sprawozdaniach finansowych. Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów, inne odpisy aktualizujące i zwiększenia rezerw obniżają wysokość aktywów netto jednostki, mogą więc również zmniejszyć kwotę odsetek, które jednostka będzie mogła odliczyć dla celów podatkowych. To z kolei może skutkować wyższymi obciążeniami wyniku brutto i niższym zyskiem netto w danym roku. Jednostki posiadające operacje zagraniczne powinny przeanalizować swoją obecną strukturę finansowania, by zapewnić, że jest ona nadal optymalna podatkowo.

2. Jednostki, na które znaczący wpływ mogą mieć zmiany szacunków księgowych

Wykazanie aktywów z tytułu podatku odroczonego: W dzisiejszym klimacie gospodarczym perspektywy handlowe przedsiębiorstw mogą ulec znaczącym zmianom (np. ze względu na obniżenie prognoz sprzedaży). Może to z kolei wpłynąć na możliwość wykazania aktywów z tytułu podatku odroczonego. Aktywa z tytułu podatku odroczonego wykazuje się tylko wtedy, gdy prawdopodobne jest uzyskanie przez jednostkę w przyszłości zysków podlegających opodatkowaniu. Kierownictwo powinno zapewnić, że ocena, czy należy wykazać aktywa z tytułu podatku odroczonego, jest spójna z pozostałymi założeniami i analizami przyjmowanymi w działalności gospodarczej, w tym z założeniami co do przepływów środków pieniężnych przyjętymi podczas oceny aktywów jednostki pod kątem utraty wartości.

3. Jednostki, które rozważają refinansowanie/restrukturyzację zadłużenia w celu ograniczenia ryzyka przekroczenia wskaźników zadłużenia określonych w umowach kredytowych

Unikanie przekroczenia wskaźników zadłużenia określonych w umowach kredytowych: Wiele jednostek w swoich porozumieniach w sprawie finansowania ma wpisane klauzule dotyczące wskaźników zadłużenia.

Wiele jednostek w ostatnim czasie przekroczyło te wskaźniki lub niebezpiecznie się do nich zbliżyło. Mogło to być spowodowane pogorszeniem wyników operacyjnych jednostki w wyniku spadku aktywności gospodarczej, koniecznością aktualizacji wartości niektórych aktywów lub bardziej rygorystyczną interpretacją wskaźników zadłużenia przez podmioty udzielające finansowania jednostce. Niektóre jednostki próbują w tej sytuacji uniknąć przekroczenia wskaźników zadłużenia dzięki dopłatom do kapitału uzyskanym od jednostki dominującej, żądaniu spłaty pożyczek udzielonych spółkom zależnym lub spółce dominującej bądź umorzeniu zadłużenia wewnątrzgrupowego. Kierownictwo powinno zdawać sobie sprawę, że te działania mogą wpłynąć na dostępność strat podatkowych. Nawet wówczas, gdy jednostka nie ma strat podatkowych do wykorzystania, a jej zadłużenie jest umarżane, ograniczeniu mogą ulec inne atrybuty podatkowe (np. podstawa amortyzacji podatkowej). Te kwestie podatkowe można ograniczyć wraz z upływem czasu i przy starannym planowaniu, pod warunkiem, że księgowi i eksperci podatkowi będą ze sobą współpracować.

4. Jednostki, które mają spółki zależne lub właścicieli za granicą

Repatriacja zysków zagranicznych: W przeszłości jednostki posiadające zagraniczne spółki zależne mogły nie ujmować zobowiązania z tytułu podatku odroczonego z tytułu swoich inwestycji, bo było mało prawdopodobne, by w dającej się przewidzieć przyszłości zyski spółek zależnych miały podlegać dystrybucji. W obecnej sytuacji wiele jednostek może potrzebować dodatkowego finansowania i w związku z tym – pobierać zyski od zagranicznych spółek zależnych lub domagać się od nich spłaty udzielonych pożyczek wewnątrzgrupowych. Zamiar ściągnięcia zysków zagranicznych spółek zależnych może wymagać ujęcia zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego, jeśli wypłacane zyski podlegają opodatkowaniu podatkiem u źródła lub podatkiem dochodowym za granicą. Ma to miejsce nawet wtedy, gdy inwestycja zagraniczna jest eliminowana podczas konsolidacji.

Refleksja PwC: Przeanalizuj konsekwencje podatkowe decyzji księgowych i skonsultuj je z ekspertami podatkowymi

Dzisiejszy klimat gospodarczy stawia przed przedsiębiorstwami wiele wyzwań księgowych i podatkowych. Jesteśmy przekonani, że najlepszym sposobem uzyskania optymalnych efektów księgowych przy jednoczesnym zarządzaniu ryzykiem podatkowym jest zapewnienie współpracy pomiędzy działami finansów, polityki pieniężnej i podatkowymi przedsiębiorstw. Wspólne rozwiązywanie problemów gospodarczych pomoże jednostkom zarządzać ryzykiem podatkowym, wykorzystać możliwości w zakresie planowania podatkowego i podejmować takie decyzje w sprawie finansowania, które przyniosą korzyść całej jednostce.

Testy pod kątem utraty wartości – kalkulacja wartości użytkowej

Na czym polega problem?

W obecnych trudnych warunkach gospodarczych wzrosła liczba podmiotów, które będą musiały przeprowadzić ocenę swoich aktywów i ośrodków wypracowujących środki pieniężne (OWŚP) pod kątem utraty wartości. W tym celu należy porównać wartości bilansowe aktywów i OWŚP z ich wartością odzyskiwalną, określaną jako wyższą z dwóch kwot: wartość godziwa pomniejszona o koszty doprowadzenia do sprzedaży lub wartość użytkowa.

Wpływ na rachunek zysków i strat	✓
Wpływ na bilans	✓
Wpływ na wymogi informacyjne	✓
Wpływ na komunikację z interesariuszami	✓

Wartość odzyskiwalną aktywów lub OWŚP określaną z zastosowaniem ich wartości użytkowej ustala się poprzez wycenę wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych w okresie użytkowania składnika aktywów lub OWŚP w ich obecnym stanie. Standard dotyczący utraty wartości, czyli MSR 36, wymaga, by wartość użytkowa była obliczana z zastosowaniem przepływów pieniężnych przed opodatkowaniem i stopy dyskontowej przed opodatkowaniem. Łatwiej to jednak powiedzieć niż zrobić. W praktyce uzyskanie stopy dyskontowej przed opodatkowaniem jest trudne, bo większość obserwowalnych stóp rynkowych dotyczących kapitału to stopy po opodatkowaniu.

W tym numerze „MSSF w skrócie” przypominamy, jak określić stopę dyskonta przed opodatkowaniem i prawidłowo ująć w księgach wyniki badania utraty wartości przeprowadzonego na podstawie obliczenia wartości użytkowej.

Kogo dotyczy?

Problem ten dotyczy jednostek posiadających wartość firmy i nieamortyzowane wartości niematerialne i/albo aktywa, co do których istnieją przesłanki dotyczące utraty wartości.

Co trzeba wiedzieć?

Należy przypomnieć, że w celu określenia wartości odzyskiwalnej aktywów/OWŚP na podstawie wartości użytkowej właściwe jest zastosowanie stopy dyskonta po opodatkowaniu, takiej jak na przykład średni ważony koszt kapitału. Średni ważony koszt kapitału uwzględnia udział procentowy każdego ze źródeł kapitału (czyli długu i kapitału) oraz koszt poszczególnych źródeł kapitału (czyli zwrot z kapitału lub oprocentowanie długu). Przedsiębiorstwa powinny jednak zapewnić - w celu zachowania spójności - że w przypadku stosowania stopy dyskonta po opodatkowaniu do obliczenia wartości użytkowej oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne również powinny być przepływami po opodatkowaniu. Ważne jest, aby przepływy pieniężne po opodatkowaniu uwzględniały konkretne kwoty i terminy płatności podatkowych i/albo wszelkie oczekiwane zwroty.

Jednostki powinny zapewnić, by stopa dyskonta po opodatkowaniu była skorygowana o konkretne ryzyka związane z przepływami pieniężnymi z danego składnika aktywów/OWŚP (takie jak ryzyko walutowe czy cenowe), o ile same przepływy pieniężne nie zostały wcześniej skorygowane o te ryzyka. Wszystkie transakcje gospodarcze uwzględniają odnośne ryzyko, a każdy składnik aktywów/OWŚP niesie ze sobą inne ryzyko, co należy uwzględnić w obliczeniach. Nie należy jednak korygować stopy dyskonta w celu ograniczenia tych rodzajów ryzyka, które powinny być uwzględnione w przepływach pieniężnych.

Jak określić stopę dyskonta przed opodatkowaniem?

Aby określić wysokość stopy dyskonta przed opodatkowaniem, nie wystarczy po prostu ubruttowić stopę dyskonta po opodatkowaniu o standardową stawkę podatku. Dzieje się tak ponieważ stopa sprzed opodatkowania powinna uwzględniać stawkę opodatkowania dotyczącą danego składnika aktywów/OWŚP, stopę dyskonta po opodatkowaniu, termin wystąpienia przyszłych przepływów pieniężnych oraz okres użytkowania danego składnika aktywów/OWŚP. Poniżej podsumowano, jak określić domniemaną stopę dyskonta przed opodatkowaniem na podstawie danych po opodatkowaniu.

Krok 1: Jak obliczyć wartość użytkową przy zastosowaniu stopy dyskonta po opodatkowaniu?

- W celu uzyskania przepływów pieniężnych po opodatkowaniu oblicza się oczekiwane gotówkowe płatności podatkowe (nieskorygowane) na podstawie projekcji przepływów pieniężnych przed opodatkowaniem.
- Następnie tak obliczone przepływy pieniężne po opodatkowaniu dyskontuje się z zastosowaniem odpowiedniej stopy dyskonta po opodatkowaniu, określonej w oparciu o informacje powszechnie dostępne na rynkach kapitałowych.
- Wykonanie tych kroków pozwoli na uzyskanie wartości użytkowej składnika aktywów/OWŚP.

Krok 2: Jak określić stopę dyskonta przed opodatkowaniem?

- Na podstawie projekcji przepływów pieniężnych przed opodatkowaniem jednostka powinna znaleźć rozwiązanie stopy dyskonta, która po zastosowaniu do przepływów pieniężnych przed opodatkowaniem pozwoliłaby uzyskać taką samą wartość użytkową jak obliczona w Kroku 1.
- Ta stopa stanowi stopę dyskonta przed opodatkowaniem, którą należy ujawnić w sprawozdaniu finansowym.

Uwaga: Nie należy przyjmować jako kwoty podatku prostego iloczynu zysku brutto i stawki podatku. Taka kalkulacja nie jest odbiciem faktycznych gotówkowych płatności podatku oczekiwanych dla danego składnika aktywów/OWŚP. Faktyczna gotówkowa płatność podatku uwzględnia czynniki takie, jak różnice przejściowe czy wykorzystanie przyszłych strat podatkowych.

Refleksja PwC: W większości przypadków dobrym punktem wyjścia jest średni ważony koszt kapitału

Z naszego doświadczenia wynika, że miara średniego ważonego kosztu kapitału jednostki (w przeciwieństwie do krańcowej stopy procentowej czy innych rynkowych stóp oprocentowania pożyczek) jest zwykle dobrym odzwierciedleniem ryzyka charakterystycznego dla danego składnika aktywów/OWŚP, pod warunkiem że jest zbliżona do stopy procentowej, jaką zastosowałby inny uczestnik rynku.